

(۵)

سر بازان اسلام

در خاک فرانسه پیش همروند

هنگامیکه «ایودیس»، دوکا کسینانیه از شکست و کشته شدن هم پیمان خود «منوسه»، آگاهی یافت و متوجه شد که در معرض خطر جدی قرار گرفتاد است، آمده دفاع از قلمرو خویش گردید نخست فرانسویان به اتفاق «گتها» در ایالات شمالی دست به حمله برضه پایگاه‌های مسلمین زدند. عبدالاً رحمن غافقی که اینک بر فرمانروائی کل اسپانیا منصوب گشته است، در صدد بود که انتقام کشته شدن سمع بن مالک خولانی سردار نامی پیش از خود را بگیرد و شکست مسلمانان را در کنار دیوارهای «تلوز» جبران کند.

بهین منظور از آغاز فرمانروائی خود پیوسته نیرو و سیع میکرد تا همگی کشود فرانسرا تصرف کند. ولی هنگامیکه دید ایالات شمالی در معرض خطر قرار گرفتاد است، ناگزیر شد که قبل از انجام مقصود، روی به شمال آورد. در صورتی که اگر این پیش‌آمد اتفاق نمی‌افتد، قادر بود بزرگترین نیروی اسلامی را که تا آن‌روز سابقه نداشت بسوی غالیسیا (فرانسه) اعزام بدارد. در اوائل سال ۱۱۴ هجری عبدالرحمن آراگون (مرز شمالی) و نواوار (شهرهای باشکنس) را پیمود و با پشت سر نهادن ایالات شمالی قدم به خاک اصلی فرانسه نهاد. سپس با سپاهان خود به شهر آرل واقع در کنار رود رن که اعاليٰ آن از پرداخت مالیات خودداری نموده بودند حمله برد، و پس از جنگ سختی که در کرانه رودمز بور میان او و سربازان دوک بوقوع پیوست بر آن شهر

دست یافت.

آنگاه روی به غرب نهاد واز رود گارن عبور کرد و بانیروهای خود مانند سیل بطرف امیرنشین اکسوتین (۱) سرازیر شد. دوک در صدد برآمد جلو پیشروی مسلمانان را بگیرد.

میان سپاهیان دو طرف در کرانه رود دردون پیکار سختی در گرفت دوک سخت درهم شکست و سپاهیانش متلاشی گشت.

ایزیدور مورخ وقاضی باجه اسپانیا مینویسد: «خدمامیداند که در آن جنگ قدر از مسبیجان کشته شد». عبدالرحمن دوک را تا برداش پایتختش دنبال کرد و بعد از محاصره کوتاهی پایتخت را به تصرف درآورد.

دوک باقی چند از نزدیکانش به شمال گریخت، و بدنبال آن تمام قلمرو امیرنشین اکسوتین بدرست مسلمانان افتاد. عبدالرحمن بار دیگر بطرف رودخانه درن باز گشت. سربازان اسلام «برگونید» را گشوده و «لیون» و بیزانسون (۲) را اشغال کردند. جلوداران آنها به «سانس» که فقط صدمیل تا پاریس فاصله داشت رسیدند. عبدالرحمن غافقی سپس اذناحیه غرب روی به کرانه های رود «لوار» نهاد تافتح آن منطقه را تکمیل کند و آنجا آهنگ پایتخت فرانسه نماید (۳).

۱- امیرنشین اکسوتین در آن موقع اذناحیه شرق میان رود درن، تا خلیج غسقونیه (بسکی) درست غرب از رود «لوار» در شمال تارود «گارن» در جنوب امتداد داشته است که امروز شامل ایالات جدید فرانسه: جویان، پیرجور، سانتونز، پواتو، ونده و قسمتی از «انجو» می گردد.

۲- این شهر مسقط الرأس ویکتورهو گو شاعر مشهور فرانسوی است.
۳.. گاردن فتوحات عبدالرحمن را در جنوب فرانسه طور دیگری نوشته است . او مینویسد : عبدالرحمن غافقی نخست به «آرل»، روی آورد و آنرا محاصره کرد، کنت در صدد دفاع از شهر برآمد و در جنگی که میان آنها در گرفت گرفت کنت را شکست داد و ناگزیر به فرار نمود. عبدالرحمن سپس از رود «گارن» عبور کرد و بر «بردو» دست یافت. کنت لشکر تازه ای بسیج کرد و برای عقب زدن عبدالرحمن پیش آمد ولی عبدالرحمن بار دیگر اورا شکست داد. آنگاه عبدالرحمن پیرجور و سانتونز و بوآتو را تصرف نمود و همچنان پیش رفت تا به «تور» رسید. (تاریخ افریقا و اسپانیا تألیف کاردن من ۱۲۹)

عبدالرحمن در درن، را نیز چنانکه گفتیم تصرف نمود. ما شرح پیشروی اورا ←

این پیشروی با موقیت انجام گرفت و در نتیجه نیمی از جنوب فرانسه را از شرق تا غرب در مدت چندماه متصرف شد. ادوارد گیبیون میگوید: «خط پیروزی مسلمانین تا هزار میل از صخره جبل الطارق تا کرانه‌های رود «لوار» امتداد یافت اشغال این مسافت مسلمانان را به حدود پولونیا و ارتفاعات آلتیو سیا کشانید.

رودخانه «راین» از نیل و فرات نیر و مذتر نبود که بتواند در برابر «جوم مسلمانان مقاومت نماید شاید دیری نمی‌پائید که ناوگانی از مسلمانین بدون جنک دریائی به مصبه رودخانه «تاپهز» می‌رسید، بلکه امکان داشت هم اکنون احکام قرآن در دانشگاه «آکسفورد» تدریس شود. و نیز امکان داشت که کرسی‌های «آکسفورد» اعتراف به نزول وحی و رسالت محمد نماید» (۱)

* * *

آری برخورد نهایی که سر نوش اسلام و مسیحیت و شرق و غرب را تعیین می‌کرد نزدیک می‌شد . اشغال دنیای آنروز توسط مسلمانان خیلی سریع و دهشت‌انگیز بود زیرا هنوز نیم قرن ازوفات پیغمبر اسلام نگذشته بود که مسلمانان دولت باعظمت ایران را از میان برداشت و بر قسمت اعظم قلمرو روم شرقی از شام تا دورترین نقطه مغرب استیلا یافتند.

بدینگونه حکومت اسلامی با کمال قدرت در بین «منده» از ناحیه شرق و اقیانوس اطلس در سمت غرب پرجای‌ماند و در شمال نیز تا قلب آسیای صغیر گسترش یافت . هدف افتحان اسلام از روذخاست بالاتر از آن بود که قسمتی از اراضی دیگران را ضمیمه قلمرو خود کنند و مملکت و دولت خود را توسعه دهند . اسلام در مالک مفتوحه با سازمان و تشکیلاتی ریشه دارد که بر پایه بتپرسنی و مسیحیت قرار داشت مواجه گردید . مسیحیت نیز از قرن چهارم میلادی بر تمامی قلمرو روم حکم میراند .

دولت جدید اسلام لازم میدانست که آن بنای قدمی را در هم ریخته سازمانی نوین بروی ازهای آن بنای کند که بر اساس تعالیم اسلام استوار باشد و مسیحیت را در برابر قدرت اسلام خاضع کند . خواه این منظور با انتشار اسلام در بین ملل مالک مفتوحه انجام گیرد یا از جنبه

هر درخالک فرانسه مطابق کلیده‌منابع تاریخی و موضع جغرافیائی متعاق به این جنک تشریح گردید ممکن است عبدالرحمن شخصاً به شمال و «برگونیه» نرفته باشد ولی بدون شک سپاهیان اسلام بر این نقاط دست یافتند .

Gibbon: Ibid. Ch. Lp. ۲ ..

تمدن و نظام اجتماعی تحت نفوذ اسلام و سلطه آن باشد.

این برخورد میان اسلام و مسیحیت در شام و مصر و افریقا ذیاد بطول نیانجامید. زیرا هنوز نیم قرن نگذشته بود که نفوذ اسلام این ملت‌هارا بکلی در خود فروبردو در آن کشورها جوامعی صلح دوست و نیرومند بوجود آمد و در کلیه سازمان‌ها و ادیان قدیمی رخنه کرد. حکومت اسلامی سپس فتوحات خودرا در ناحیه شرق متوجه دورترین نقطه آسیا صفت نمود و در سمت غرب از اسپانیا گذشت. در مشرق نیز اسلام می‌خواست از قسطنطینیه به اروپا راه یابد بدین متکلور بارها سپاهیان و ناوگان خودرا به طرف پایتخت روم شرقی گسلد داشت و چنانکه گفتیم و بار قسطنطینیه را محاصره کرد. ولی این محاصره به تبعیجه فرسید و اسلام ناگزیر از پشت دروازه‌های قسطنطینیه عقب نشست و دولت روم شرقی همچون سپاه‌لادینی در برابر اسلام قرار گرفت.

سپاهیان اسلام راه اروپا را از ناحیه غرب گشودند و بافتح اسپانیا وارد اروپا شدند، و چنانچه دستگاه خلافت دمشق متزلزل نمی‌گردید و دستخوش تنبیه نمی‌شد اسلام قادر بود از همان راه شرق نیز وارد اروپا گردد و شمال و جنوب اروپا را زیر فرمان آورد.

فتوات فرمانروایان اسلامی اسپانیا در جنوب فرانسه نیز شکل دیگری از کشمکش اسلام و مسیحیت را نشان می‌داد. کشور فرانسه در آن روز بزرگترین مملکت اروپا بود، و در شمال و غرب اروپا تغییر نداشت. فرانسه در غرب اروپا به حمایت از مسیحیت بر خاسته بود همانطور که روم شرقی در شرق خودرا مدافعان کلیسا می‌دانست.

مسئولیت فرانسه در حمایت از مسیحیت مشکلتر و دشوارتر از وظیفه روم شرقی بود. زیرا در همان هنگام که اسلام در جنوب مسیحیت را به مخاطره انداخته بود قبائل بت پرست ژرمنی در ناحیه شمال و شرق نیز آنرا در معرض تهدید قرار می‌داد.

جنگهای مسلمانان در آغاز در ولایت جنوبی فرانسه «سبتمانیه» متوقف ماند، ولی بعداً دامنه آن به امیر نشین «اکسوتین»، و کرانه روده گارن، کشیده شد، سپس از آنجایه شمال ورن، و ولایت برگونیه نیز رسید و تقریباً نیمی از تمام جنوب فرانسه را در بر گرفت. بدینگونه خط نفوذ اسلام از دریچه چشم مسیحیان به نحوی آشکار و نیرومند سر نوشت فرانسرها به مخاطره انداخت طلیعه آن. برخورد خطیر و کوبنده بخوبی احساس می‌شد و بنظر می‌رسید که فرانسه و جهان مسیحیت نیز باید خودرا آماده مقابله با آن نمایند.

* * *

پیکاری که در دشت‌های فرانسه بوقوع پیوست، نبرد اسلام و مسیحیت بود، از نظری

هم جنگی بود میان جنگجویان دولت روم که سعی داشت میراث خود را همچنان نگاهدارد، و بین مسلمانانی که اراضی دولت روم را در شرق و غرب تصرف نموده بودند، و میان فرانکهای که در آلمان و گالیس (فرانسه) میزیستند.

فرانک‌ها شاخه‌ای از بربرهای بودند که در «رم»، «جنگیدن» و تیندن آنرا میان «وندال»، «گکت‌ها»، «آلان»، و «شوابی‌ها» تقسیم نمودند.

تلaci مسلمانان و فرانک‌ها در دشت‌های فرانسه بزرگتر از یک جنک محلی و جنگی میان شهری یا ولایتی بود که معمولاً زیاد اتفاق می‌افتد.

مسلمانان با بزرگترین نیرویی که بسیج کرده بودند از «بر نیه» عبور نمودند. در رأس این سپاه عظیم اسلامی نیز فرماندهی قرار داشت که دارای همتی عالی و شجاعت و نبوغی زایدالوصف بود.

این فرمانده بزرگ عبدالرحمان غافقی بود. او بزرگترین سر باز اسلام بود که از «بر نیه» عبور کرد. نوع نظامی او از زمان فرماندهی وی در پیکار «تلوز» آشکار گشت. زیرا او در آن جنک بعد از شکست سپاه اسلام و شهادت فرمانده آن سمع بن مالک خولانی توانست با مهارت سپاهیان شکست خورده را گردآورد و به «سبتمانیه» عقب نشینی کند.

روايات فرانسه تعداد سر بازان عبدالرحمان را در این جنک بالغ بر چهار صدهزار نفر می‌داند. این تعداد غیر از سایر دسته‌های بود که برای نگاهداری اراضی مفتوحه بسیج شده بودند و همراه اومی آمدند.

تعداد مزبور مبالغه‌ای بیش نیست. برخی از روایات اسلامی نظرات عبدالرحمان را هفتاد یا هشتاد هزار نفر می‌داند. این تعداد به حقیقت و منطق نزدیکتر است.

لشکرکشی مسلمانان به فرانسه به فرماندهی سردار بزرگ «عبدالرحمان غافقی» چنان اثر عمیقی در میان اروپائیان بر جای گذاشت که فکر «سوذی»، شاعر عصر اخیر اروپا را مشوش ساخته است. آنجاکه در ضمن اشاری که در باره وقایع ایام سلطنت «لودریک» آخرین پادشاه گست‌ها صرده می‌گوید:

سردار اسلام سر بازانی بیشمار گردآورد.

از شام و برب و عرب و روم و ...

واذ ایران و مصر و تاتار، نیروی واحد پدید آورد
این نیرو را ایمانی محکم و جوانمردی پی گیر

و دفاعی آتشین و برادری شگفت آور بهم پیوسته بود.
و سرداران

تریدیدی در پیروزی وبالا گرفتن فتوحات خود نداشتند
با آن نیروی سه‌مکین بحر کت در آمدند
نیروئی که یقین داشتند همه چیز را در جلو خود از میان می‌برند
و هر جا باشدند یکه تاز میدانند و پیروزمندانه به پیش میروند
تا اینکه غرب مغلوب هم مانند شرق
با احترام نام محمد صفرورد آورد
و حاجیان از دورترین نقاط مناطق قطبی بحر کت در آیند
تاباقدهای ایمان، شن‌های سوزانی را
که دربستر صحرای عرب واراضی پرصلاحت مکه گسترشده است در نوردند!

حافظه شگفت انگیز!

«لئونارد اوولر» فیزیکدان و ریاضی‌دان مشهور، حافظه عجیبی برای
یادگرفتن و بخاطر نگه داشتن اعداد از ۱۰۰ بیشتر را بدست آورد.
در سال ۱۸۱۲ داستان کودک هشت‌ساله‌ای بنام «زیرا کلبرن» در تمام
محافل علمی ورد زبان‌ها گردید. زیرا او میتوانست در ذهن خود حاصل اعداد
را تا توان شانزده بدست بیاورد و مسائل جبری را حل کند.
هنگامی که از او سؤال کردند ۴۸ سال چند دقیقه‌است، بدون معطای
جواب داد: ۲۵، ۲۲۸، ۸۰۰
و گفت.

یک هنرمند رومی بنام آن. آن. گی که در سال ۱۸۲۱-۱۸۹۴ میزبسته
تابلوئی ازیکی از تالارهای قصر «پترهوف» ترسیم کرده که «واجب اعجاب
تماشاچیان گردید، زیرا نامبرده فقط یکبار تالارمی بور را دیده بود و بکمال
حافظه قوی که داشت توانست چنین شاهکار بزرگی بوجود بیاورد، خود او در
این باره اظهار کرده است: «من تمام مدل‌های اصلی را در مخيله‌ام ضبط کردم
پطر کبیر والکسی، نجاری، گچ‌بری‌ها، و حتی چهار تابلوی هلندی را که بدیوارها
آویزان بود، میل‌ها، و صندلی‌ها، حتی کف اتاق، و چراخ‌هارا در همان دیدار
اول به حافظه‌ام سپردم».

(روانشناسی در شور وی ص ۱۸۸)